

Model innowacji społecznej

"Mam opiekuna na telefon"

Innowacja społeczna „**Mam opiekuna na telefon**” odpowiada na niezaspokojoną potrzebę dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich rodzin w obszarze usamodzielnienia. Obecnie funkcjonujące formy wsparcia koncentrują się głównie na zapewnieniu dziennej opieki w warsztatach terapii zajęciowej, domach pomocy społecznej lub po prostu jeden z członków rodziny poświęca swoje życie zawodowe i osobiste na stałą opiekę nad niepełnosprawnym, dorosłym członkiem rodziny. Zarówno rodziny z niepełnosprawnym, dorosłym dzieckiem jak i same osoby z niepełnosprawnością często doświadczają konsekwencji tej sytuacji, w postaci wypalenia, przemęczenia i frustracji wynikającej z ograniczenia samostanowienia o sobie, a także lęku przed tym, co się stanie z osobą niepełnosprawną po śmierci opiekunów. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną, których opiekunowie ze względu na stan zdrowia lub wiek nie mogą efektywnie sprawować opieki, potrzebują innych, alternatywnych do DPSów form wsparcia.

Odpowiedzią na tak zdiagnozowaną potrzebę, jest możliwość zamieszkania w mieszkaniu wspomagany, w którym osoby z niepełnosprawnością, mają szansę doświadczyć wyzwań samodzielnego radzenia sobie w codziennym życiu. Dobrym rozwiązaniem dla takich osób jest zamieszkanie w mieszkaniu wspomagany z czasowym wsparciem opiekuna oraz całodobową możliwością wsparcia telefonicznego.

W obecnie istniejących formach wsparcia finansowanych z budżetu państwa nie istnieje rozwiązanie, które umożliwiłoby wsparcie przez opiekuna osoby z niepełnosprawnością intelektualną, w miejscu samodzielnego zamieszkiwania, w tym całodobowego wsparcia telefonicznego.

Nasza innowacja polega na:

1. Prowadzeniu mieszkania wspomagane, w którym dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną, mieszkają samodzielnie. Mieszkanie zostało wyposażone we wszelkie niezbędne sprzęty.
2. Dodatkową innowację stanowi forma opieki w mieszkaniu wspomagany, w którym usługi opiekuńcze bezpośrednio świadczone są w ograniczonym czasie. W pozostałym czasie opiekun dostępny jest przez kontakt telefoniczny.

Celem mieszkalnictwa wspomagane jest stworzenie bezpiecznej możliwości samodzielnego funkcjonowania osobom z niepełnosprawnością intelektualną; wypracowane czynności samoobsługowych (higiena, przygotowanie posiłków, dbanie o porządek otoczenia), poruszanie się w bliższym i dalszym środowisku (zakupy, zamawianie posiłku w restauracji), dbanie o zdrowie i właściwe spędzanie wolnego czasu. Sytuacja, w którym opiekun nie spędza z podopiecznymi całej doby, jest odwzorowaniem

samodzielnego życia i sprzyja większemu usamodzielnianiu się osób z niepełnosprawnością intelektualną. Obniża także koszty świadczonej opieki.

Innowacja „**Mam opiekuna na telefon**” oddziałuje na całą rodzinę dorosłej osoby z niepełnosprawnością, ponieważ:

1. Stwarza rodzinie szansę na doświadczenie sytuacji, w której niepełnosprawne dorosłe dziecko radzi sobie bez jej wsparcia i przestaje być zależne od opiekunów.
2. Daje osobie niepełnosprawnej intelektualnie szansę na doświadczenie własnej sprawczości, samodzielności i tym samym zachęca do dążenia do samodzielności.
3. Stwarza szansę osobie niepełnosprawnej intelektualnie zafunkcjonowania poza środowiskiem rodzinnym, wchodzenia w interakcje społeczne na zewnątrz rodziny.
4. Buduje realne umiejętności samodzielnego życia i funkcjonowania społecznego, budowania relacji również na zewnątrz rodziny, rozwiązywania konfliktów, rozwiązywania problemów, budowania współpracy z innymi osobami, nie będącymi w funkcji opiekuńczej.
5. Stanowi dobre przygotowanie na sytuację, w której następuje choroba lub śmierć opiekunów i osoba z niepełnosprawnością intelektualną traci opiekę.
6. Jest dobrą, „kameralną” alternatywą dla DPSów, gdzie osoba z niepełnosprawnością intelektualną może samodzielnie funkcjonować przy niewielkim wsparciu opiekuna, w lokalnej społeczności.

Etapy realizacji innowacji:

1. Rekrutacja personelu do projektu
  - Opiekunowie osoby z niepełnosprawnością intelektualną – są to doświadczeni opiekunowie, asystenci osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zadaniem asystentów jest świadczenie opieki w mieszkaniu wspomaganym w określonych godzinach, indywidualnie ustalanych z podopiecznym oraz bycie dostępnym na telefon w pozostałych godzinach.
2. Rekrutacja uczestników do projektu

W mieszkaniu wspomaganym zamieszkały dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną, uczestnicy WTZtu, których rodzice ze względu na wiek i stan zdrowia, nie mogą już świadczyć efektywnej opieki nad dziećmi. Są to osoby, które nie chcą zamieszkać w DPSie lub nie zostały zakwalifikowane do domu pomocy społecznej.

Grupa odbiorców i użytkowników:

Odbiorcami innowacji społecznej są osoby z niepełnosprawnością intelektualną a także ich starzejący rodzice i opiekunowie.

Konieczność długotrwałej, stałej opieki nad dorosłym niepełnosprawnym dzieckiem powoduje, że rodziny ponoszą bardzo duże koszty finansowe, zdrowotne, emocjonalne takiej

opieki. Najczęściej nie mają także możliwości doświadczenia sytuacji, w której dorosłe dziecko niepełnosprawne, przyzwyczajone do stałej opieki, musi postarać się wykonywać pewne czynności samodzielnie. Środowisko domowe często nie sprzyja usamodzielnianiu się. W efekcie dorosłe dziecko niepełnosprawne nie osiąga swoich pełnych możliwości samoobsługi i dbania o siebie. Opiekunowie w dobrej wierze często nadmiernie wyręczają osobę zależną co prowadzi do wypalenia i frustracji po obydwu stronach. Posuwający się wiek opiekunów oraz pogarszający się stan zdrowia są często powodem do dużego zmartwienia i lęku: „co się stanie z niepełnosprawnym dzieckiem, kiedy zachoruję lub umrę?”.

Innowacja „**Mam opiekuna na telefon**”, jest więc propozycją bardzo potrzebną, pozwalającą zapełnić systemową lukę w opiece nad dorosłymi osobami niesamodzielnymi i jest dobrą alternatywą do domów pomocy społecznej. Mieszkalnictwo wspomagane pozwala OzNI zachować podmiotowość i samodzielność. Mieszkańcy sami pokrywają koszty mieszkania, robią zakupy, sprzątaj. Samodzielnie żyją. Przestają być w pełni zależni od pomocy osób trzecich. Zwiększenie samodzielności ma także istotny wpływ na motywację i samoocenę osoby z niepełnosprawnością intelektualną i może pozwolić zmniejszyć lęk, dotyczący przyszłości, po śmierci rodziców.

Podmioty, które mogą być zainteresowane innowacją:

- Samorządy i ich jednostki podległe, realizujące zadania z zakresu opieki społecznej, np. OPSy, PCPRy, WTZy. Proponowana innowacja, jest alternatywą dla DPSów.
- Organizacje społeczne

Podsumowanie:

Etap testowania innowacji wykazał, że niezbędnymi elementami prowadzenia działań zgodnymi z testowaną innowacją jest zapewnienie wyposażonego mieszkania wspomagane, dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Testowanie innowacji wymagało także przeszkolenie i zatrudnienie profesjonalnych opiekunów do pracy z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie oraz zakupienia kart telefonicznych.

Testowana innowacja spotkała się z dużym zainteresowaniem lokalnego środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną. Innowacja przyczyniła się do zwiększenia samodzielności OzNI, odciążała rodziny, dała nadzieję, że po śmierci rodziców osoby będą w stanie samodzielnie funkcjonować przy niewielkim wsparciu otoczenia. Mieszkanie wspomagane jest także formą o wiele bardziej kameralną i przyjazną dla mieszkańców, niż DPSy. Wiele osób z niepełnosprawnością intelektualną nie chce korzystać z mieszkania w DPSach, ze względu na małą indywidualizację świadczonej opieki.